

Preek 24 november
HWS Ontmoetingskerk
1 Korintiërs 15:51-58

Gemeente van Jezus Christus,

We zullen straks zeven namen horen. Zeven namen van mensen die we hebben gekend, als familielid, als vriend, als gemeentelid... Zeven mensen van wie we hebben mogen houden, die we hebben liefgehad... Maar die er nu niet meer zijn...

Dat is de dood. De grote spelbreker. Soms heel plots, totaal onverwachts... Soms wordt er reikhalzend naar uitgezien... Maar het lijkt slechts zelden op het juiste moment te gebeuren. De dood... Het vult ons met verdriet en gemis. En misschien ook wel met boosheid: 'zo hoort het niet te zijn!'

En ik denk dat we die gedachte allemaal wel kennen als het gaat over de dood: 'zo hoort het niet te zijn'... Als iemand plots wegvalt, als iemand te jong heen gaat, als iemand vecht met de dood in het ziekenhuis... En ook als er iemand op hoge leeftijd en moe van dagen sterft... Dan nog steeds: 'zo hoort het niet te zijn'. Want de band die er is, de liefde die blijft bestaan... Het wordt anders nu die ander er niet meer is. Het afscheid, en de persoon waar we van hebben gehouden, waar we nog steeds van houden is door de doodsmuur heen gestapt. We zien hem of haar niet meer. En dat is niet goed. 'Zo hoort het niet te zijn'.

Eén van de meest opvallende culturele ontwikkelingen in de afgelopen honderd jaar in Nederlands is de ontwikkeling rondom de dood. Vroeger speelde de dood een heel centrale rol in onze cultuur. Zo waren de graven rondom of zelfs in de kerkgebouwen, die midden in het dorp of de wijk stonden. De dood lag in het centrum, tegenwoordig zijn begraafplaatsen altijd weggestopt aan de rand van de plaats, zo ver mogelijk bij het leven vandaan. Vroeger droegen mensen rouwkleiding. Ze gingen in het zwart gekleed, soms zelfs jarenlang als er een geliefd familielid was overleden. Dat doet niemand tegenwoordig meer. Vroeger spraken mensen vaak over de dood, en over het verdriet dat erbij komt kijken. Tegenwoordig vinden veel mensen het lastig om met hun geliefden te spreken over de dood. Het is een beladen onderwerp geworden... Begrafenisondernemers maken actief reclame om mensen te stimuleren om met hun ouders of echtgenoot te praten over het sterven en de uitvaart... Omdat ze vaak zien dat dat gesprek nooit heeft plaatsgevonden en dat maakt het afscheid moeilijk... De dood...

Je kunt van alles vinden over deze culturele ontwikkeling, dat het goed of slecht is, maar wat je er ook van vindt het onderstreept wel dat de hedendaagse Nederlander het een moeilijk onderwerp vindt. We hebben allemaal te maken met de dood. In onze omgeving, en wanneer we ouder worden of ziek zijn, dan ook in ons eigen leven. De dood doet er toe, maar we vinden het lastig... We weten niet goed wat we ermee moeten. We zijn misschien bang voor het sterven zelf: hoe zal dat zijn? Wordt het een lijdensweg... En ook het dood-zijn zelf. De dood is de grote onbekende. Tussen het leven en het dood-zijn staat de grote doodsmuur. En daar kunnen we niet doorheen kijken. Hoe is het aan de andere kant? En kunnen we onszelf afvragen: is er wel een andere kant? Of is het alleen het leven hier en nu... En is dat het dan...

De dood, de grote onbekende en het gevoel: 'Zo hoort het niet te zijn'.

Dat gevoel: 'Zo hoort het niet te zijn'. Is een heel juist gevoel. Want alles wat met de dood te maken heeft: het sterven, misschien de lijdensweg, het verdriet van het gemis... Zo hoort het niet te zijn! Zo is het nooit bedoeld! In de Bijbel lezen we dat

God de mens heeft gemaakt. Hij heeft ons het leven gegeven. En het was van begin af aan de bedoeling geweest dat de mens voor altijd zou leven. In het paradijs bij Adam en Eva stond de levensboom. Als zij de vruchten van die boom hadden gegeten dan leefden ze nu nog steeds. Leven voor altijd... Maar dat deden ze niet. Ze kozen ervoor om in opstand te komen tegen God. Om de relatie met God te breken... Met als gevolg dat alle ellende in de wereld kwam. De goede schepping werd gebroken, en sindsdien leven wij in een gebroken wereld. Sindsdien zijn er ziektes, is er lijden, is er verdriet... Is de dood er. De schaduw van de dood die over al onze levens heen trekt. 'Zo hoort het niet te zijn'.

Maar het is wel zo. En dus moeten we ermee leren leven, of misschien beter gezegd: en dus moeten we ermee leren sterven... En dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. De mensen waarvan je houdt loslaten, het leven loslaten en de dood tegemoet. De dood... de grote onbekende. Want zo wordt er vaak gezegd: er is niemand teruggekomen uit de dood.

Dat is niet wat wij geloven in de kerk. Wij geloven in Jezus Christus. En eerder deze dienst hebben we het nog gezongen. Als christen geloven wij dat Jezus gestorven is, dat Hij begraven is... Maar ook dat Hij op de derde dag weer is opgestaan uit de doden. Hier raken we aan het hart van het Christelijke geloof. Het Christelijke geloof valt of staat met de overtuiging dat Jezus voor onze zonden is gestorven én dat Hij weer is opgestaan uit het graf.

Adam en Eva waren in opstand gekomen tegen God, ze zondigden. En wij allemaal doen exact hetzelfde. Wij kiezen ervoor om onze God en onze medemens pijn te doen, om te zondigen. Dat doen we allemaal. En een rechtvaardige God moet daar tegen optreden. Hij moet straffen... Maar Jezus Christus heeft die straf voor ons gedragen. Wij staan in geloof onschuldig voor God, omdat Jezus het oordeel heeft gedragen. De straf is betaald. Door Jezus Christus en die gekruisigd.

Maar dat is slechts een deel van het verhaal. Het tweede deel is dat van de opstanding. Jezus die gestorven was, in een graf lag, stond op uit de dood. Was weer levend. Jezus kwam terug uit de dood, is sterker dan de dood. En daarmee verandert alles... Alles... Echt alles...

In 1 Korinthe 15, het hoofdstuk uit de Bijbel waar wij vanochtend het laatste deel van hebben gelezen, staat: 'als Christus niet is opgewekt, is uw geloof nutteloos, bent u nog een gevangene van uw zonden en worden de doden die Christus toebehoren niet gered. Als wij alleen voor dit leven op Christus hopen, zijn wij de beklagenswaardigste mensen die er zijn.'

Zonder het geloof in de gestorven en opgestane Jezus is het hele christelijke geloof nutteloos, dan valt de basis weg en doet het er niet meer toe... Maar met het geloof in de gestorven en opgestane Jezus verandert het leven. De toekomst opent zich, de dood verandert, en daarmee ook ons hele leven nu...

Eén van de voornaamste redenen van de culturele omslag wat betreft de dood komt door de ontkerkelijking in Nederland. Een eeuw geleden waren de meeste mensen christen en geloofde vrijwel iedereen dat de dood niet het einde was, maar een nieuw begin. Het begin van het eeuwige leven met God, daar waar het goed was. Vanuit dat geloof is het heel anders als iemand sterft. Hij of zij is niet meer hier, maar is op een betere plek. En natuurlijk het verdriet is er vanwege het gemis... Maar daar tegenover staat die bron van troost dat de dood niet het einde is maar het begin van iets mooiers.

Als je dat niet gelooft en wel gelooft dat dit leven alles is. Dat het leven stopt met de dood en daarmee klaar. Dan is de dood een heel problematisch iets. Want dan gaat het over de grote levensvragen: 'wat is het doel van mijn leven, of wat is doel van mijn bestaan geweest?' En daar zijn natuurlijk hele mooie antwoorden op te verzinnen, maar uiteindelijk moet de conclusie dan zijn dat het leven zinloos is geweest... Zinloos dat is een hard woord, maar in een seculier bestaan is het leven ten diepste zo.

Want wie herinnert jou nog over honderd jaar? Vrijwel niemand... Op veel manieren is het net alsof je er nooit geweest bent... En stel je bent wel één van die grote namen die nooit meer vergeten worden, een Plato, een Julius Caesar, een vul zelf maar in... Dan nog word je vergeten, want in de geschiedenis van de kosmos ben je dan nog steeds niet meer dan een voetnoot en wanneer ooit de mensheid uitdooft dan is het nog steeds alsof je nooit geleefd hebt, nooit bestaan hebt... Het leven is ten diepste zinloos vanuit het seculiere geloof.

Jezus zet er een heel ander verhaal tegenover. En daar vertelt Paulus over in het gedeelte uit de Bijbel dat we lezen. Paulus heeft het daar over de eindtijd. Op een bepaald moment komt Jezus terug. Dan klinkt de bazuin en zullen de doden worden opgewekt. Ze zullen weer leven...

Dat is een lastig iets om te begrijpen. Hoe kan iemand die, al honderden jaren geleden gestorven is, waar er niets meer dan stof van over is. Weer tot leven komen? Wij kunnen dat niet, dat is compleet onmogelijk... Maar God kan het wel. En Hij zal het ook doen. Uit minder dan stof kan God een mens weer tot leven wekken... Het lichaam is er weer... En zoals we lezen: Het is niet meer een vergankelijk lichaam, maar een onvergankelijk lichaam. Dat geldt ook voor hen die op dat moment nog leven, het lichaam wordt onvergankelijk gemaakt. Het gaat niet meer ten onder aan ziekte, verwondingen, ouderdom of de dood. Het is goed. Een groot wonder. Kern van de christelijke toekomstverwachting. Eerder in de dienst hebben we dat ook nog met de geloofsbelijdenis gezongen: 'wederopstanding des vleses en een eeuwig leven'. De opstanding van het lichaam en het eeuwige leven.

Jezus is ons voorgegaan de dood in, maar meer nog Jezus gaat ons voor de opstanding in. Jezus is de eersteling van de opstanding. Dat was Paasmorgen, en op de dag dat Jezus terugkomt breken alle graven op en begint de eeuwige toekomst...

Daarmee is het belangrijk om een vrij gebruikelijk misverstand uit de weg te helpen. Vaak wordt er gezegd dat als je gelooft en dan sterft dat je in de hemel komt... Dat klopt... Maar dan wordt er ook vaak bij gezegd dat je voor altijd in de hemel zal blijven... Maar dat is niet het Bijbelse verhaal. De hemel is een tussenstation. Wanneer je sterft ben je in de hemel bij Jezus. Maar wanneer Jezus terugkomt breken de graven open en zullen we leven op de nieuwe wereld. Dat is het eeuwige leven. Christenen geloven niet alleen in leven na de dood, maar wij geloven ook in leven na leven na de dood. Het oorspronkelijke scheppingsplan van deze wereld en de mens wordt hersteld. En zoals het voor de zondeval van Adam en Eva zeer goed was, zo zal het opnieuw zeer goed zijn. Maar dan tot in eeuwigheid. God herstelt de mens, herstelt de wereld, Hij maakt alle dingen nieuw door Christus.

En dat is belangrijk om voor ogen te houden. Want anders zou je kunnen denken dat je leven hier op aarde er niet toe doet. Je leeft hier een aantal jaar, en dan laat je de hele boel hier achter en leef je tot in eeuwigheid in de hemel. Maar dat is niet de christelijke boodschap.

Deze wereld wordt vernieuwd, jouw lichaam wordt vernieuwd, maar het is nog steeds deze wereld, en dit lichaam, dit leven. Alles wat je hier in dit leven doet telt mee, alles is van eeuwigheidswaarde...

Dat is een groot mysterie, en ik vind het zelf ook heel lastig en niet te bevatten. Maar het is letterlijk wat Paulus schrijft in ons gedeelte. Het laatste vers dat we lezen: 'Kortom, geliefde broeders en zusters, wees standvastig en onwankelbaar en zet u altijd volledig in voor het werk van de Heer, in het besef dat de inspanningen die u voor de Heer verricht, nooit tevergeefs zijn.'

De inspanningen die wij voor God doen, zijn nooit tevergeefs. Ze hebben eeuwigheidswaarde. Betekent dit dat iets kleins wat je jaren geleden hebt gedaan voor een ander. Iets wat jezelf al lang vergeten bent, en die ander waarschijnlijk ook, van waarde is in de eeuwigheid? Ja, dat betekent het.

Het seculiere verhaal is, uiteindelijk, dat wat je hier op aarde doet niet telt. Zo ervaren veel christenen het ook, onze tijd op aarde is slechts een ademzucht in vergelijking met de eeuwigheid. Maar het Bijbelse verhaal is dat ons leven hier uitmaakt, telt, er toe doet. Dat wat wij voor God doen in onze huidige tijd telt, zal tellen, en blijft tellen voor altijd. Hoe God onze gebeden, onze kunst, onze liefde, ons werk, onze daden, onze persoonlijkheden zal weven in het prachtige tapijt van de nieuwe wereld kunnen wij op dit moment geen voorstelling van maken. Maar Hij zal het doen, dat is onderdeel van de waarheid van de opstanding en misschien wel één van de meest troostende gedeeltes daarvan.

Want de zeven namen die we zo zullen noemen, en al die andere mensen die we missen. Hun levens doen er toe. Blijven er in God toe doen, en zullen er in geloof op de Nieuwe Wereld toe doen. Hun leven, hun werken, hun liefde... Het zal nooit vergeten worden, het is van eeuwigheidswaarde...

En dan zij wij hier vandaag met verdriet. Wij missen hen die er niet meer zijn. Maar naast ons verdriet staat wel de christelijke hoop. De christelijke hoop, dat is geen naïef optimisme, maar dat is geloven, vertrouwen dat het goed komt. En zo lezen we vanochtend ook deze schitterende woorden, over wanneer Jezus terugkomt: 'De dood is verslonden en overwonnen. Dood, waar is je overwinning? Dood, waar is je engel?' Vandaag zijn wij hier met het gemis, vandaag voelen wij de engel van de dood steken. Misschien zitten wij hier met angst voor de dood in onze harten... Maar dat is niet het hele verhaal. Want wij zitten hier ook met hoop. De zekere hoop van het christelijke geloof. De dood is niet het einde. De dood is niet een definitieve punt aan het einde van het boek dat uiteindelijk vergeten wordt. De dood is een komma aan het einde van de inleiding van een boek dat nog geschreven gaat worden. Maar wel een inleiding die er toe doet, die de toon zet, die voor altijd van belang is. Onze geliefden mogen door het geloof leven bij Jezus, wachtende op de dag dat Jezus weer terugkeert op aarde. Dan zullen zij ook terugkomen. Dan zullen ze weer leven. En in het geloof mogen ze dan voor altijd leven op de nieuwe wereld.

En wij? Wij laten ons vandaag troosten. Door elkaar, door de Heilige Geest, door de boodschap van hoop. 'De dood is verslonden en overwonnen. Dood, waar is je overwinning? Dood, waar is je engel?' Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410